

Rövid interlingua nyelvtan és szójegyzék

A *határozott névelő* minden nemben (hímnem, nőnem és semleges: nincs külön „nyelvtani nem”, a főnév neme mindig megegyezik a természetes nemmel) és számban (egyes szám és többes szám) **le**. A *határozatlan névelő* minden nemben **un**: **le patre, le matre, le hotel, le ideas, un infante, un femina, un television** [az apa, az anya, a szálloda, az eszmék, egy gyermek, egy nő, egy televízió]. Az **a** és **de** előjárókat a határozott névelővel **al**-lá és **del**-lé vonjuk össze: **ille pensa al ideas del professor** [a professzor eszméire gondol].

A magánhangzóval (a, e, i, u, o) végződő *főnevek többes számát* -s hozzáadásával képezzük, a mássalhangzóval végződő főnevekét viszont **-es** hozzáadásával: **le lingua – le linguas, un nation – multe nationes** [a nyelv – a nyelvek, egy nemzet – sok nemzet].

A *melléknév* ragozhatatlan (vagyis nem egyeztetendő a főnévvel vagy a névmással), és akár a főnév előtt, akár utána állhat: **bon die, le bon infantes, un grande hotel, un idea interessante, interessante ideas** [jó nap, a jó gyermekek, egy nagy szálloda, egy érdekes eszme/ötlet, érdekes eszmék].

Határozószót a melléknévből **-mente** hozzáadásával képezzük (-c végződés esetén **-amente**-vel): **un recente edition – recentemente editate; un impossibilitate physic – physicamente impossibile** [friss kiadás – frissen kiadva; fizikai lehetetlenség – fizikailag lehetetlen].

A melléknevek és határozószók *középfokát* **plus**-szal, *felsőfokát*

le **plus**-szal képezzük, *lefelé fokozásuk* **minus**-szal és **le minus**-szal történik: **forte – plus forte – le plus forte** (erős – erősebb – legerősebb): **London es un del plus grande citates del mundo; le Spitfire vola minus rapidamente que le Boeing; un centimetro es minus longe que un metro, ma un millimetro es le minus longe del tres** (London egyike a világ legnagyobb városainak; a Spitfire nem olyan gyorsan repül, mint a Boeing; egy centiméter nem olyan hosszú /rövidebb/, mint egy méter, de egy milliméter a legkevésbé hosszú /a három közül legrövidebb/).

A *személyes névmások* (tárgyesetükkel és a birtokos névmásokkal) a következők:

<i>Alanyeset</i>	io én	tu te	ille illa illo ő (hímnem, nőnem, semleges)	on „az ember”	nos mi	vos ti	illes illas illos ők (hn. nn. s.)
<i>Tárgyeset</i>	me engem	te téged	le la lo őt	uno „az embert”	nos minket	vos titeket	les las los őket
<i>Visszaható</i>	me ma- gamat	te ma- gadat	se (ön)- magát	se az ember magát	nos magun- kat	vos magato- kat	se (ön)- magu- kat
<i>Birtokos</i>	mi az én -m/- am/stb.	tu a te - d/stb.	su az ő - a/stb.	su az ember - a/stb.	nostre a mi - unk/stb.	vostre a ti - atok/stb.	lor az ő - uk/stb.

mi patre = az én apám, apám, **tu patre** = a te apád, apád stb.

A tárgyeset alakjai megegyeznek a *hangsúlytalan részsesettel*: **Illa me inviava un littera; ille nos presentava su canto** (Küldött nekem egy levelet; előadta nekünk a dalát).

Az *igének* csak 7 különböző alakja van (az alapalak és az alábbi végzések egyikével ellátott alak: **-va, -ra, -rea, -r, -nte, -te**):

	- jelen idő és felszólító mód	parla beszél, beszéljen	audi hall, halljon	vide lát, lásson
-va	múlt idő	parlava beszélt	audiva hallott	videva látott
-ra	jövő idő	parlara beszélni fog	audira hallani fog	videra látni fog

-rea	<i>feltételes mód</i>	parlarea beszélne	audirea hallana	viderea látna
-r	<i>főnévi igenév</i>	parlar beszélni	audir hallani	vider látni
-nte	<i>jelen idejű melléknévi igenév</i>	parlante beszélő, beszélve	audiente halló, hallva	vidente látó, látva
-te	<i>múlt idejű melléknévi igenév</i>	parlate beszélt (nyelv)	audite hallott (zene)	vidite látott (kép)

Három *főnévi igenév* van (**-ar**, **-er**, **-ir**), és minden igét a táblázat szerint kell ragozni. Kivétel: néhány **-er** végű ige a jelen idejű melléknévi igenevet – az **-ir** végűekhez hasonlóan – **-iente**-vel képi.

Az ige egyetlen alakját használjuk mind egyes, mind többes számban, azonban mindig személyes névmással együtt. A névmást csak a felszólító mód 2. személyében és bizonyos személytelen kifejezésekben hagyjuk el.

Az **esser**, **haber** és **vader** [van; van neki vmije; megy] igéknek szabályos alakjuk mellett inkább az *egyszerűsített jelen idejű alakjuk* használatos: **es**, **ha**, **va**.

A *jövő idő és a feltételes mód végződése hangsúlyos* (de ez írásban nincs jelezve): **parlara**, **parlarea**. A *jövő idő alternatív formáját* a **va** segédigével és a főnévi igenévvel képezzük: **io va parlar** [beszélni fogok].

A *befejezett múltat és a régmúltat* a **ha** és **habeva** segédigékkel, valamint a múlt idejű melléknévi igenévvel képezzük: **io ha parlate**, **illes habeva parlate** [beszéltem, beszéltek].

A múltban történt (befejezett és folyamatos) események elbeszélésére szokásosan a múlt idő szolgál. Ez az egyszerű múlt idő, amely egyben a befejezett múlt alternatív alakja. *Felszólító mód* nem létezik, kivéve az **esser** igét, amelynek felszólító módja **sia**.

A szabályos alakok mellett az **esser** [van] *igének alternatív alakjai* is vannak: a jelen idő többes száma **son**, a múlt ideje **era**, a jövő ideje **sera**, a feltételes módja **serea** is lehet.

A *kiejtés* általában „latinus”: a magánhangzókat úgy ejtjük, mint a magyarban, az **a**-t azonban úgy, mint a rövid **á**-t; a **c**-t **e**, **i** és **y** előtt **c**-nek, egyébként **k**-nak ejtjük; a **ch** általában **k**, olykor **s**; a **ti** szótag bizonyos esetekben **ci**; az **s** ejtése **sz**, a **j**-é viszont **zs**, **g**, **gi** kivételesen **zs**, stb. A *hangsúlyozás* szintén „latinus”, legtöbbször az utolsó mássalhangzó előtti magánhangzó hangsúlyos.

A *számneveket* logikusan képezzük: 1 **un**, 2 **duo**, 3 **tres**, 4 **quatro**, 5 **cinque**, 6 **sex**, 7 **septe**, 8 **octo**, 9 **novem**, 10 **dece**, 11 **dece-un**, 12 **dece-duo**, stb., 20 **vinti**, 31 **trenta-un**, 42 **quaranta-duo**, 50 **cinquanta**, 60 **sexanta**, 70 **septanta**, 80 **octanta**, 90 **novanta**, 100 **cento**, 1000 **mille**.

INTERLINGUA-MAGYAR

a -nak, -nek; -hoz, -hez, -höz	aperir kinyit	ave madár
ab -tól, -től; óta	appellar nevez	avion repülőgép
adjutar segít	appertiner a tartozik vkihez/vmihez,	basse alacsony
ager cselekszik	vkié/vmié	bastante elegendő
alicubi valahol	apportar hoz	batter üt
alicun néhány	apprender tanul	belle szép
aliquando valamikor	apud -nál, -nél	ben jól
alique valami	arbore fa	ben que noha
alora akkor	arder ég	besonio szükséglet
alte magas	argento ezüst	biber iszik
altere másik	ascoltar hallgat	bon jó
amar szeret	assecurar biztosít	boteca bolt
ambe mindkettő	assi így	bracio kar
amico barát	attender vár	breve rövid
an <i>kérdést bevezető kötőszó</i>	attinger elér	bucca száj
ancora még	attraher vonz	cader esik
anglese angol	audir hall	calide meleg
anque is	augmentar növekszik	cambiar változik
ante előtt	aure fül	camera szoba
antea korábban	auro arany	capillos haj
	avante előtt	

capite fej	de maniera que úgy, hogy...	ex -ból, -ből	homine ember	large széles	multe sok, sokat
car kedves, drága	dente fog (fn.)	exiger követel	hora óra	lassar hagy	mundo világ
casa ház	depost után, óta	exprimer kifejez	de bon hora korai, korán	latere oldal	nam hiszen (ugyanis), mivel(hogy)
caso eset	derecto jog	extra kívül	humero váll	lavar mos	nascere születik
cata mindegyik	desde óta	facer tesz, csinál		leger olvas	naso orr
causa ok	de sorta que úgy, ahogy...; úgy, mint...	facie arc	ibi ott	legier könnyű	natar úszik
celar elrejt	detra mögött	facile könnyű	il személytelen névmás	lente lassú	nemo senki
celo ég	devenir lesz, válik	facto tény	il ha van	levar emel	nette tiszta
cercar keres	dext(e)re jobb	fatigate fáradt	illa ő (nő!)	leve bal; könnyű	ni sem
certe bizonyos	dicer mond	felice boldog	illac ott	libere szabad	nihil, nil semmi
cessar megszűnik	die nap (időtartam)	femina nő	ille ő (férfi!); az a	libro könyv	nimie, nimis túl sok
circa, circum körül	difficile nehéz (= nem súlyos)	ferir megsebez	illos ők (személyek)	lingua nyelv	no nem
citare város	digito ujj	filia lánya vkinek	illo ő, az (dolog!)	littera betű; levél	nocte éjjel
clauder bezár	disparer eltűnik	filio fia vkinek	impedir megakadályoz	loco hely	nomine név
cognoscer ismer	dolor fájdalom	fin vég; cél	in -ban, -ben; -ba, -be	longe hosszú	non ... nem
colliger gyűjt	dono adomány, ajándék	finir befejez	incontrar találkozik	lontan távoli	nondum még nem
collo nyak	dormir alszik	foco tűz	infante gyermek	lumine fény	nonne? nemde?
comenciar kezd, kezdődik	dubita kétség	folio levél (fáé)	infra alatt	ma de, hanem	nonobstante mindazonáltal
comprar vesz, vásárol	ducer vezet	foras, foris kívül	inseniar tanít	major nagyobb	nos mi, minket
comprender megért	dum miközben	forsan talán	insimul együtt	mal rossz, rosszul	nostre a mi ... unk/ünk
con -val, -vel	dunque tehát	forte erős	integre egész	malgrado ellenére	nove új
contar számol	dur kemény	fortiar kényszerít	inter között	mancar hiányzik	de novo újra
continer tartalmaz	duo kettő	fratre fivér	interim, intertanto ezalatt	mangiar eszik	nulle egy ... sem
convenir illik	durante során, alatt	frigide hideg	intra belül	mano kéz	nunc most
coperir takar	durante que mialatt	fundo vminek a feneké, alja	inviar küld	matino reggel	nunquam soha
corde szív	e és	gamba lábszár	io én	matre anya	o vagy
corpore test	ecce íme	ganjar nyer	ipse (saját) maga	medie fél (mn. és fn.)	oblidar elfelejt
cosa dolog	effortiar se megkísérel ("azon van, hogy...")	german német (mn.)	ir megy	melio jobban	obtener megkap
costar kerül vmibe	emer vesz, vásárol	gorga torok	iste ez a...	melior jobb	occurrer történik
creder hisz	esque kérdést bevezető kötőszó	gaudio örül	isto ez	mense hónap	oculo szem
crescer nő (ige)		gaudio öröm		mente elme	omne minden..., az összes... (mn.)
cuje (a)kinek/(a)kiknek a... -ja/-je		grande nagy	ja, jam már	mesme (saját) maga	on „az ember”
curre fut		grate hálás	jacer fekszik	mesmo sőt; még ... is	ora most
curte rövid			jammais valaha	micre pici	osso csont
cute bőr (élő)			jectar dob	minor kisebb	
			jocar játszik	minus kevesebb	
dar ad		haber van neki vmije	junger kapcsolat	mitter helyez	pagar fizet
de -nak/nek a; -tól, -től		hastar siettet	juxta mellett	molle lágy	pais ország
deber kell		hastar se siet		moneta pénz	pan kenyér
debile gyenge		heri tegnap		monstrar mutat	parer tűnik
deman holnap		hiberno tél		morir meghal	parlar beszél
demandar kérdez		hic itt	labio ajak	mover mozgat	
		hodie ma	lacrima könny		

parola szó	pois que mivel, mivel-hogy (miután – ok-hat.)	akik(et)	senioretta kisasszony	testa fej	vacue üres
parve kicsi	poter képes; tud; -hat, -het	rapide gyors	sentir érez	timer fél	vader megy
passato múlt	povre szegény	ration ész, értelem, ok; igaza vkinek	septimana hét	tírar húz	varie különféle
patre apa	precio ár	re -ról, -ről	sequer követ	toccar érint	vender elad
pauc(o), poc(o) kevés	prender vesz	recercar kutat	si igen; ha, olyan, anyira sia legyen; akár	tornar fordít	venir jön
paupere szegény	presso (a) mellett (-nál, -nél)	reciper kap	simile hasonló	tosto hamar	ventre has
pecia darab	preste gyors; kész	recte egyenes	sin nélkül	plus tosto inkább; hamarabb; korábban	ver igaz
pectore mellkas	presto gyorsan	rege király	sin nélkül	tote ... minden ... (mn.)	verso felé
pede láb(fej)	preter mellett (átv.), ... mellett el, vminek a mentében	regina királyné/nő	sinistre bal	totevia mégis	vespere este
pejo rosszabbul	prime első	regno királyság	sino kebel	toto minden (fn.)	vetule, vetere öreg
pejor rosszabb	pro -ért	regratiar megköszön	sol egyedüli; nap (égitest)	le toto az egész	via el; út
pena gond	probar kipróbál	regrettar sajnál	solmente, solo csak	non del toto egyáltalán nem	viagiar utazik
a pena alig	prohibir tilt	reguardar néz	soror nővér, hug	tractar foglalkozik vmivel; kezel vmit, bánik vmivel	vice -szer, -szor, -ször talán nem a vices néha, olykor
pensar gondol, -kodik	promitter ígér	remaner marad	sortir kimegy	il se tracta de ... szó van vmiről	in vice de helyett
per -val, -vel (eszk.), ...által, ...segítségével	proponer javasol	reposter válaszol	sovente gyakran	traducer fordít (idegen nyelvből)	vider lát
perder elveszít	proprie saját	retornar visszatér	speculo tükör	traher von	visage arc
periculo veszély	proque miért; mert	retro ezelőtt, azelőtt; vissza(felé)(-)	sperar remél	traino vonat	vista nézet, látvány
pertiner tartozik vkihez/vmihez, vkié/vmié	puera lány	ric gazdag	star áll	tranquille nyugodt	viste tekintve
pesante súlyos	puero fiú	rota kerék	stomacho gyomor	trans keresztül, túl	vita élet
peter kér	qua mint	salutar üdvözöl	stoppar megáll(ít)	travaliar dolgozik	viver él
petra kő	qual milyen	salvo kivéve	strata út, utca	troppo túlságosan	voce hang
placer tetszik; öröm	le qual aki(t), ami(t)	san egészséges	su az ő ... -a/-e	trovar talál	volar repül
plen tele	qualque néhány	sanguine vér	sub alatt	tu te, a te ... -ad stb.	voler akar
plure, plur több... (n-éhány...) (mn.)	quando mikor; amikor	saper tud	subite hirtelen (mn.)	tum, tunc akkor	vos ti
plus több (több, mint...) (mn.); többé, többet; (minél) inkább; (inkább,mint...), minél jobban (jobban, mint...) (hat.)	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	a saper tudniillik	sud dél		vostre a ti ... -tek, -tok, -tök
poner helyez	quanto mennyi; (a)menennyi(t)	satis elég	suggerer sugall	ubi hol; ahol	west nyugat
populo nép	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	scriber ír	super, sur -on, -en, -ön	ubique mindenütt	
porta ajtó, kapu	quanto mennyi; (a)menennyi(t)	se magát	supponer feltételez	ulle bármilyik..., bármilyen...	
post után, mögött	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	seculo évszázad	supra felül, ... felett	ultime utolsó	
post que mivel, mivelhogy (miután – okhat.)	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	secundo szerint		ultra túl	
postea azután, utána (később)	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	secur biztos	tabula asztal	un egy	
postmeridie délután	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	sed de, hanem	tacer hallgat	unquam valaha	
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	seder ül	tal ilyen, olyan, annyira	urbe város	
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	seliger választ	tamen mégis	usar használ	
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	semper, sempre mindig	tante annyi	usque -ig	
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	senior úr	tanto annyi, annyira	utile hasznos	
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)	seniora asszony, hölgy	in tanto que amennyiben		
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)		tarde késő		
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)		tempore idő		
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)		tener tart		
	quante ahány, (a)mennyi (mn.)		terra föld		